

Návrh tezí podpůrného systému pro výrobu tepla z obnovitelných zdrojů energie: bonusový model

verze 27. dubna 2008

Souvislosti

- poprvé obsahuje návrh evropské legislativy zmínku o podpoře výroby tepla z obnovitelných zdrojů energie (doposud platí jen směrnice týkající se výroby elektřiny z OZE a biopaliv pro dopravu)
- cíl 13% podílu obnovitelných zdrojů na konečné spotřebě energie do roku 2020, který Evropská komise navrhla pro Českou republiku, není možné splnit pouze vyšším využíváním obnovitelných zdrojů pro výrobu elektřiny a pro dopravu
- dlouhodobý potenciál obnovitelných zdrojů energie pro výrobu tepla je na úrovni 170 PJ na konečné spotřebě, to je více než polovina veškerého potenciálu v OZE na území ČR
- podpora výroby tepla z OZE zajistí narovnání podmínek na trhu zejména proti fosilním palivům, ale též mezi OZE (jak výroba elektřiny, tak biopaliva podporu mají), to se týká zejména případů, kdy si jednotlivé způsoby využití konkurují v nárocích na dodávku biomasy (potažmo půdu)

Zadání a základní požadavky na navržený systém podpory

- zajistit rozvoj využívání obnovitelných zdrojů pro výrobu tepla jak ve středních a větších zdrojích provozovaných obcemi, podniky i dalšími subjekty (např. blokové kotelny pro bytové domy), tak i podporou instalací kotlů na biomasu, solárních panelů a tepelných čerpadel v domácnostech
- dosažení střednědobého cíle 13% podílu OZE na konečné spotřebě energie a nastolení dlouhodobých progresivních trendů pro plné využití potenciálu (včetně technologické diverzifikace zdrojů, rozvoje komunitních forem vlastnictví apod.)
- zajištění dlouhodobé stability podnikatelského prostředí v oboru; nutná je trvanlivost a transparentnost podpůrného mechanismu a jeho zákonné zakotvení
- organizace podpůrného systému by měla být co nejvíce administrativně jednoduchá
- nutný je soulad s platnou legislativou a s pravidly fungování trhu s energiemi
- nástroje podpory musí být zejména stimulační, ne restriktivní; musí být zohledněna také efektivita využívání přírodních zdrojů (biomasy)
- dlouhodobá finanční udržitelnost systému: rovnoměrné rozprostření vzniklých nákladů mezi spotřebitele, resp. výrobce tepla z fosilních zdrojů a nulové zatížení státního rozpočtu (s výjimkou zajištění administrativy systému)
- měla by být zajištěna nákladová efektivita systému; na jedné straně musí garantovat jistotu přiměřeného zisku a na straně druhé zamezit ziskům nepřiměřeným; podpora by se měla odrazit v relativně malých cenových dopadech na konečné spotřebitele tepla a domácnosti
- možnost nastavení parametrů systému ve vztahu k podpoře výroby elektřiny a biopaliv, vzhledem k dostupnosti výchozích surovin a v souvislosti s postupným zaváděním ekologické daňové reformy
- důležitá je politická prosaditelnost takové podpory, tedy zejména a) jednoduchá vysvětlitelnost systému klíčovými hráči, b) možnost pozitivní komunikace veřejnosti, c) ekonomická přijatelnost pro většinu subjektů na trhu

Bonusový model:

- vychází z návrhu, který v Německu připravil Öko-Institut, tento návrh byl upraven pro podmínky České republiky a administrativně zjednodušen

- oddělení podpory pro malé zdroje v domácnostech a malých podnicích, a pro střední a velké zdroje ve výtopnách a teplárnách – navrhovaná hranice je 200 kW tepelné výkonu kotle (tato hranice odpovídá registraci tzv. středních zdrojů dle zákona o ochraně ovzduší)
- hlavní princip má jednoduchou logiku a je odvozen od podpůrného systému pro výrobu obnovitelné elektřiny: za každý vyrobený gigajoul čistého tepla dostane výrobce příplatek („bonus“) v určité výši, která bude garantována na určitou dobu (navrhujeme 15 let)
- tento bonus bude rozlišen podle technologie a spalovaného materiálu (dle podobných principů, jako je tomu podle vyhlášky č. 475/2005 Sb. k zákonu č. 180/2005 Sb. o podpoře výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů)

Základní teze podpůrného systému

- každá výroba obnovitelného tepla s instalovaným výkonem 200 kWt a vyšším má garantovaný příplatek („bonus“) za každý vyrobený gigajoul na výstupu z kotle (po odečtení vlastní spotřeby a až za případnou kogenerační jednotkou)
- tento příspěvek se vztahuje i na obnovitelnou složku při směsném spalování s fosilním palivem; v tomto případě se bonus vypočte opět podle principů vyhlášky č. 475/2005 Sb. a bude zhruba na úrovni 1/4-1/3 bonusu pro 100% obnovitelné zdroje
- podporovány budou pouze zdroje s čistou účinností spalování 85 % (pro vytápění budov), resp. 70 % (pro zásobování technologickým teplem); toto odpovídá požadavkům návrhu evropské směrnice o podpoře obnovitelných zdrojů energie
- stejná doba garance bonusu se vztahuje i na zdroje, které byly uvedeny do provozu před datem platnosti podpůrného systému, toto datum se v daném případě považuje za počáteční datum doby čerpání bonusu
- výše bonusu bude garantována po dobu 15 let a valorizována indexem cen průmyslových výrobců, pro nové zdroje nesmí výše bonusu meziročně klesnout o více než 5 %
- bonus bude měsíčně hrazen z fondu, do kterého budou přispívat výrobci tepla z fosilních zdrojů energie s instalovaným výkonem nad 200 kWt
- odvod příspěvku do fondu bude probíhat měsíčně a bude vztažen na množství vyrobeného neobnovitelného tepla na výstupu z kotle (po odečtení vlastní spotřeby a až za případnou kogenerační jednotkou)
- platba do fondu bude probíhat cestou poplatky za vypouštění znečišťujících látek do ovzduší
- fond bude administrovat Státní fond životního prostředí
- výše odvodu bude odhadnuta vždy na rok dopředu na základě registrace obnovitelných zdrojů do systému (do 31.10. předchozího roku), sdělení jejich předpokládané výroby v daném roce v přepočtu na denostupně a statistiky výroby tepla z fosilních zdrojů
- výši bonusů pro obnovitelné zdroje a výši poplatků pro neobnovitelné zdroje v tomto systému stanovuje Energetický regulační úřad
- podpora instalací kotlů na biomasu, solárních panelů a tepelných čerpadel v domácnostech a obcích (pod 200 kWt) bude řešena cestou mandatorních a administrativně jednoduchých dotací z fondu

Komentář, zdůvodnění

Podpůrný mechanismus v podstatě kopíruje pevné výkupní ceny, které jsou v platnosti pro výkup elektřiny vyrobené z obnovitelných zdrojů energie. Dává investorům dlouhodobou jistotu podmínek na trhu a umožňuje návratnost vložené investice včetně přiměřeného zisku. Oproti trhu s elektřinou neexistuje jednotná přenosová a distribuční síť. Tuto rozdílnost je potřeba vyřešit vytvořením centrálního místa, které by tok peněz v systému spravovalo. Důležité je, že vícenáklady systému se rozprostírají mezi všechny koncové odběratele a jdou zcela mimo státní rozpočet. To zaručuje stabilitu a dlouhodobou finanční udržitelnost systému.

Předpokládaná výše bonusu a dopady do cen tepla

- výše bonusu bude určena na základě ekonomické analýzy standardních projektů na výrobu tepla z obnovitelných zdrojů energie Energetickým regulačním úřadem
- předpokládaná výše bonusu je na úrovni 20 až 50 Kč/GJ podle technologie (biomasa/solární panely/geotermální energie) a u biomasy také v závislosti na spalovaném druhu paliva, objem ročních prostředků, který projde tímto systémem se předpokládá na úrovni maximálně 200 milionů korun
- potřeba podpory investic do zdrojů využívajících obnovitelné zdroje v domácnostech a obcích pod 200 kWt výkonu je v objemu cca 1 miliardy korun za rok
- to se odrazí v poplatku za každou vyrobenou GJ tepla z fosilních zdrojů na úrovni jednotek korun
- podrobná ekonomická analýza systému bude provedena